

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

FEYYAZ YILMAZ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:62319/00)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRASBOURG

15 Temmuz 2005

İşbu karar AİHS'nin 44§2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup bazı şekli düzeltmelere tabi olabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (62319/00) başvuru no'lu davanın nedeni, bu ülke vatandaşı Feyyaz Yılmaz'ın (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) 1 Haziran 2000 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde İzmir Barosu avukatlarından T. Aslan tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

1982 doğumlu olan başvuran İzmir'de ikamet etmektedir.

19 Kasım 1998 tarihinde başvuran, İzmir Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi'ne bağlı polisler tarafından yakalanıp gözaltına alınmıştır. Başvuran 16 Kasım 1998'de Abdullah Öcalan'ın İtalya'da yakalanmasını protesto etmek amacıyla düzenlenen gösteriye katılmak ve adigeçen kişiye destek vermek için slogan atmakla suçlanmıştır.

21 Kasım 1998 tarihinde düzenlenen ifade tutanağına göre başvuran gösteriye katıldığını ve slogan attığını kabul etmiştir.

23 Kasım 1998 tarihinde İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı tarafından dinlenen başvuran, aleyhindeki suçlamaları reddetmiş ve suçsuz olduğunu iddia etmiştir. Aynı gün İzmir DGM'ye çıkarılan başvuran hakkında tutuklu yargılama kararı verilmiştir.

17 Aralık 1998 tarihinde Cumhuriyet Savcısı başvuranla birlikte onyedili kişiyi, yasadışı silahlı örgüte yardım etmekle suçlayarak Türk Ceza Kanunu'nun 169. maddesi ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca mahkum edilmelerini talep etmiştir.

İzmir DGM'de yapılan 2 Şubat 1999 tarihli duruşmada başvuran masum olduğunu ve gözaltında kötü muameleye maruz kaldığını ileri sürmüştür. Başvuran ifadesinin baskı altında alındığını iddia ederek içeriğini reddetmiştir. Başvuranın avukatı müvekkili aleyhine yapılan suçlamaların TCK'nın 169. maddesine değil 3713 sayılı Kanun'un 8 §1 maddesine ilişkin olduğunu ileri sürmüştür.

11 Mayıs 1999 tarihinde aralarında askeri hakim de yer aldığı İzmir DGM heyeti, başvuranı TCK'nın 169. maddesi ile 3713 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca silahlı örgüte yardım etmekten suçlu bulmuştur. Olayların meydana geldiği dönemde başvuran reşit olmadığından TCK'nın 55§3 maddesi uyarınca cezası üçte bir oranında indirilmiş, sonuç olarak iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Mahkeme ayrıca ilgili kişinin tutuklu yargılandığı süreyi dikkate alarak salıverilmesine karar vermiştir.

Mahkeme başvuranın suçlu olduğuna hükmederken, diğer sanıkların ifade ve tanıklıklarını, olay yeri, yüzleştirme ve kimlik tespiti tutanaklarını ve başvuranın kendisinin yargılama sürecinin farklı aşamalarında verdiği ifadeleri gözönünde bulundurmuştur.

Başvuranın avukatı ve İzmir DGM Cumhuriyet Savcısı sözkonusu kararı temyize götürmüşlerdir.

4 Ekim 1999 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı hazırladığı tebliğnamede ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararın onanmasını talep etmiştir. Söz konusu tebliğname başvurana bildirilmemiştir.

Yargıtay 25 Ocak 2000 tarihli ve 2 Şubat 2000 tarihinde ilan edilen kararıyla ilk derece mahkemesinin verdiği kararı onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS’NİN 14. MADDESİ İLE BİRLİKTE 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran kendisini yargılayan ve mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin, bir yandan bünyesinde bir askeri hakim bulunmasından, diğer yandan ise gözaltı süresince avukattan yararlanmadığından dolayı, kendisine adil bir yargılama sağlayabilecek “bağımsız ve tarafsız bir mahkeme” olmadığı iddiasında bulunmaktadır.

Başvuran ayrıca, gözaltındayken kendi iddiasına göre polislerin baskı ve zorlaması altında verdiği ifadenin aleyhinde delil olarak kullanıldığından ve genel ceza hukukunda yer alan savunma haklarına ilişkin usullerden daha az elverişli olanlara tabi tutulduğundan şikayet etmektedir.

Son olarak başvuran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı’nın tebliğnamesinin kendisine iletilmediğinden şikayetçi olmaktadır.

Bu itibarla başvuran AİHS’nin 14. maddesiyle birlikte veya ayrı olarak ele alınmak suretiyle 6. maddenin 1. fıkrası ile 3. fıkrasının b) bendine atıfta bulunmaktadır.

A. Kabuledilebilirlik hakkında

Hükümet AİHS’nin 35. maddesinde öngörülen altı aylık süre kuralına uyulmadığı için AİHM’den, DGM’nin yapısına ilişkin şikayeti reddetmesini istemektedir. Hükümet, DGM’nin bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun olduğuna ilişkin şikayet hakkında verilen iç nihai kararın, yine aynı Mahkeme tarafından verildiğini belirtmektedir. Bu itibarla Hükümet, olayların meydana geldiği dönemde Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yapısı iç hukuktan kaynaklandığı için Yargıtay’ın söz konusu şikayet hakkında hüküm vermeye yetkili olmadığını belirtmektedir. Sonuç olarak Hükümet, başvuranın başvurusunu, iç hukuk yollarının etkisiz olduğunu anladığı andan, yani İzmir DGM’nin kararını verdiği 11 Mayıs 1999 tarihinden itibaren altı ay içinde yapmış olması gerektiğini ileri sürmektedir. Oysa başvuru belirtilen tarihten altı ay geçtikten sonra yapılmıştır.

AİHM benzer bir itirazı *Özdemir-Türkiye* (no: 59659/00, § 26, 6 Şubat 2003) davasında reddettiğini hatırlatır. Mahkeme önceki kararından ayrılmasını gerektirecek hiçbir gerekçe görmediğinden Hükümet’in bu itirazını reddetmiştir.

AİHM, içtihatlarından doğan kriterler ışığında (bkz., *Çıraklar-Türkiye*, 28 Ekim 1998, *Derleme Hükümler ve Kararlar* 1998-VII) ve elindeki mevcut unsurların tümü gözönüne alındığında başvurunun esastan incelenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. AİHM başvuruda bunun dışında hiçbir kabuledilemezlik gerekçesi ile karşılaşılmadığını tespit etmiştir.

B. Esas hakkında

1. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı Hakkında

AIHM daha önce buna benzer şikayetlerin dile getirildiği birçok dava incelediğini ve bunların AIHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlali yönünde sonuçlandığını ortaya koymaktadır (bkz. adigeçen *Özel*, § § 33-34, ve *Özdemir-Türkiye* no:59659, §§ 35-36, 6 Şubat 2003).

AIHM mevcut davayı incelemiş ve Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir olgu ve delil sunmadığı kanaatine varmıştır. AIHM, Ceza Kanunu'nda öngörülen suçlardan ötürü Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanan başvuranın, aralarında asker kökenli bir hakim yer aldığı mahkeme önüne çıkma konusunda endişe duymasının anlaşılabilir olduğu kanısındadır. Dolayısıyla başvuran, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin davanın gerekçesine yabancı mülahazalar ışığında sebepsiz bir yargı kararı almasından haklı olarak kaygı duymaktadır. Bu nedenle başvuranın, bu yargı merciinin tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin, nesnel bir biçimde haklı gerekçelere dayandığı kabul edilebilir (*Incal –Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Derleme* 1998-IV, s. 1573, § 72).

AIHM, başvuruları yargılayıp mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesinin AIHS'nin 6 § 1 maddesinde öngörülen bağımsız ve tarafsız bir mahkeme niteliğini taşımadığı sonucuna varmıştır.

2. Ceza Yargılamasının Adilliği Hakkında

Hükümet bir ihlalin varlığına itiraz etmektedir.

AIHM, daha önceki benzer davalarda da dile getirildiği üzere, tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun bir mahkemenin, hiçbir surette, yargı yetkisi altındaki kişilere adil ve hakkaniyete uygun bir yargılama süreci temin edebileceğinin varsayılamayacağını hatırlatır.

Başvuranın, davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde görülmesi hakkının ihlal edildiği tespiti ışığında, AIHM, mevcut şikayeti incelemeye gerek olmadığı kanaatine varmıştır (bkz. diğerleri arasında, *Çıraklar* kararı, s. 3074, §§ 44-45; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın tebliğnamesinin tebliğ edilmemesi konusunda, bkz. *Işık-Türkiye*, no: 50102/99, §§ 38-39, 5 Haziran 2003; gözaltında alınan ifadenin dikkate alınması konusunda, bkz., diğerleri arasında, *Akkaş-Türkiye*, no: 52665/99, §§ 22-23, 23 Ekim 2003; gözaltı süresince avukatın bulunmaması konusunda, bkz., özellikle, *Serdar Özcan-Türkiye*, no: 55427/00, 8 Nisan 2004, ve *Ünal-Türkiye*, no: 48616/99, 10 Kasım 2004; savunma haklarında ayrımcılık yapıldığı iddiası konusunda, bkz., özellikle, *Coeme ve diğerleri-Belçika*, no: 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 ve 33210/96, § 108, CEDH 2000-VII, ve *Peker-Türkiye*, no: 53014/99, § 26, 23 Ekim 2003).

III. AIHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Maddi ve Manevi Tazminat

Başvuran 10.000 Euro değerinde manevi zarara uğradığını iddia etmektedir.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmıştır.

İddia edilen manevi zarara ilişkin olarak AİHM, mevcut dava koşullarında ihlal tespitinin, adil tazmin için başlı başına yeterli olduğu kanaatine varmıştır (*Çıraklar* kararı, s. 3074, § 49).

AİHM mahkumiyet kararının Sözleşme'nin 6 § 1 maddesine göre tarafsız ve bağımsız olmayan bir mahkeme tarafından verildiği sonucuna vardığında, prensip olarak en uygun tazminin, başvuranın gecikmeksizin tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından yeniden yargılanması olacağı kanaatindedir (*Gençel* kararı, § 27).

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran masraf ve harcamalar için 2.500 (ikibin beşyüz) Euro tazminat talebinde bulunmaktadır. Başvuran bu harcama miktarını kanıtlayıcı hiçbir belge sunmamıştır.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

Mahkemenin bu konudaki içtihadı ve mevcut unsurlar doğrultusunda AİHM, başvurana tüm masraflar için 1.500 (bin beşyüz) Euro ödenmesinin makul olduğuna karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun geri kalanının *kabuledilebilir olduğuna*,
2. İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesinin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme niteliğinden yoksun bulunması nedeniyle AİHS'nin 6 § 1 maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 6. maddesine dayanan diğer şikayetlerin incelenmesine *gerek görülmediğine*;
4. Mevcut kararın kendisinin manevi zararın adil tazmini için yeterli *olduğuna*;
5. a) AİHS'nin 44§2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak, Savunmacı Devlet tarafından başvurana, masraf ve harcamalar için 1.500 (bin beşyüz) Euro *ödenmesine*;
- (b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;
6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğünün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 15 Temmuz 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.